

Minister Klimatu i Środowiska

DIŚ-I.0500.1.2026.RC
4179210.16896166.13789461
Warszawa, 01-02-2026

Dotyczy: Odpowiedź na interpelację Posła Piotra Górnikiewicza (znak K10INT14540)
Temat: w sprawie substancji PFAS stanowiących problem środowiskowy i zdrowotny

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację Posła Piotra Górnikiewicza w sprawie substancji PFAS stanowiących problem środowiskowy i zdrowotny (znak K10INT14540), przedstawiam informację przygotowaną według właściwości przez resort klimatu i środowiska (pytania nr 1, 3, 4), a także inne ministerstwa, do których zwróciłam się z prośbą o wkład do odpowiedzi zgodnie z kompetencjami: Ministerstwo Infrastruktury (MI) (pytania nr 2 i 5), Ministerstwo Zdrowia (MZ) (pytania nr 2 i 6), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) (pytanie nr 4) i Ministerstwo Rozwoju i Technologii (MRiT) (pytanie nr 6).

Pytanie 1. *Czy Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) prowadzi systematyczny, ogólnokrajowy monitoring obecności substancji z grupy PFAS w wodach powierzchniowych, podziemnych oraz glebach? Jeśli tak, jakie są wyniki tych badań w ostatnich dwóch latach?*

[MKiŚ] Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykonuje badania w celu określenia stanu jednolitych części wód powierzchniowych (jcw) i podziemnych (jcwpd). Jednym z jego elementów jest określenie stanu chemicznego wód. Polega on na klasyfikacji szeregu wskaźników określonych w odpowiednich rozporządzeniach ministra do spraw gospodarki wodnej¹. Zgodnie z nimi, stan jcw wód podziemnych nie obejmuje związków chemicznych z grupy PFAS, natomiast w ocenie stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych, spośród tej grupy substancji badany jest kwas perfluorooktanosulfonowy i jego pochodne (PFOS). Lista wskaźników stanu chemicznego jcw wynika z przepisów unijnych². Obecność PFOS w wodach powierzchniowych badana jest w dwóch matrycach:

- w wodzie, jako stężenie wyrażone w µg/l,
- w tkankach ryb, jako stężenie wyrażone w µg/kg.

¹ dla wód podziemnych: Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 poz. 2148); dla wód powierzchniowych: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1475).

² dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy Rady 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG i 86/280/EWG oraz zmieniającej dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 348 z 24.12.2008, str. 84 oraz Dz. Urz. UE L 226 z 24.08.2013, str. 1)

Wyniki badań przeprowadzonych w ubiegłym roku podlegają jeszcze analizie. Klasyfikacja wskaźników, zgodnie z rozporządzeniem będzie wykonana przez GIOŚ do 30 czerwca 2026 roku. Wyniki klasyfikacji przeprowadzonej na podstawie badań wykonanych w roku 2024 są dostępne na stronie internetowej GIOŚ <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/> w zakładce System monitoringu i klasyfikacji wód. W roku 2024 przebadano stężenie PFOS w wodzie w sześciu jeziorach (Tabela 1) i 14 jcwp rzecznych (Tabela 2). Przekroczenia dopuszczalnej normy stężenia PFOS w wodzie stwierdzono w czterech jcwp rzecznych. We wszystkich przebadanych jeziorach wskaźnik ten otrzymał klasę 1 wskazującą na dobry stan chemiczny.

Tabela 1. Wynik klasyfikacji PFOS w wodzie jezior, badanych w roku 2024

Lp.	Kod jcwp	Nazwa jeziora	Województwo	Klasa PFOS w wodzie
1	PLLW20439	Świekatowskie	kujawsko-pomorskie	1
2	PLLW10084	Mąkolno	wielkopolskie	1
3	PLLW10672	Sarcze	wielkopolskie	1
4	PLLW11044	Glinno	zachodniopomorskie	1
5	PLLW10520	Wierzchowo	zachodniopomorskie	1
6	PLLW10034	Wojnowskie Wsch.	lubuskie	1

Tabela 2. Wynik klasyfikacji PFOS w wodzie jcwp rzecznych, badanych w roku 2024

Lp.	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Województwo	Klasa PFOS w wodzie
1	PLRW600009133689	Kasina	dolnośląskie	2
2	PLRW600003174139	Nysa Łużycka od granicy do Mandau	dolnośląskie	2
3	PLRW600011174573	Nysa Łużycka od żareckiego Potoku do żółtej Wody	lubuskie	1
4	PLRW200010254649	Moszczanka Właściwa	łódzkie	2
5	PLRW200010272439	Słudwia do Przysowej	łódzkie	2
6	PLRW200004214831	Biała od Mostyszy do Binczarówki z Mostyszą i Binczarówką	małopolskie	1
7	PLRW20000821419937	Dunajec od zb. Czorsztyn do Obidzkiego Potoku	małopolskie	1
8	PLRW200004214325	Kamienica do Homerki	małopolskie	1
9	PLRW20001125873	Jeziorka od Kraski do Rowu Jeziorki	mazowieckie	1
10	PLRW2000102996	Drybok	pomorskie	1
11	PLRW700010584752	Dopływ z Worgielit	warmińsko-mazurskie	1
12	PLRW60001144853	Radew od Chocieli do końca zb. Hajka	zachodniopomorskie	1
13	PLRW6000104286	Wkra	zachodniopomorskie	1
14	PLRW60001044894	Żelazna	zachodniopomorskie	1

Badaniem stężenia PFOS w tkankach ryb objęto w 2024 roku: 130 jezior, 230 jcwp rzecznych, jedną jcwp wód przybrzeżnych oraz 2 jcwp wód przejściowych. Przekroczenia dopuszczalnej normy wskazujące na stan chemiczny poniżej dobrego stwierdzono w dwóch jeziorach (Tabela 3) i 10 jcwp rzecznych (Tabela 4).

Tabela 3. Jeziora, w których w roku 2024 stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej normy dla stężenia PFOS w tkankach ryb

L.p.	Kod jcwp	Nazwa jeziora	Województwo
1	PLLW30449	Klebarskie	warmińsko-mazurskie
2	PLLW10378	Głębokie	lubuskie

Tabela 4. Jcwp rzeczne, w których w roku 2024 stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej normy dla stężenia PFOS w tkankach ryb

L.p.	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Województwo
1	PLRW20001025954	Kanał Główny "A"	mazowieckie
2	PLRW2000112569	Świder od Świdra Wschodniego do ujścia	mazowieckie
3	PLRW20001025929	Wilanówka	mazowieckie
4	PLRW8000106249	Kołodziejanka	podlaskie
5	PLRW2000172647949	Rybica	podlaskie
6	PLRW20000621789	Czarna od zb. Chańcza do ujścia	świętokrzyskie
7	PLRW2000122399	Wiśła od Sanny do Wieprza	lubelskie
8	PLRW2000122319	Wiśła od Wisłoki do Sanny	lubelskie
9	PLRW200010272137	Bzura do Starówki	łódzkie
10	PLRW600011134999	Bystrzyca od zb. Mietków do ujścia	dolnośląskie

Monitoring jakości wód, prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (dalej: „PMS”), planowany jest zgodnie z harmonogramem aktualizacji sześcioletnich Planów Gospodarowania Wodami (dalej: „PGW”). Celem monitoringu wód jest dostarczenie uśrednionej oceny stanu, reprezentatywnej przestrzennie dla całej jednolitej części wód powierzchniowych oraz reprezentatywnej czasowo dla okresu obowiązywania PGW. Plan badań poszczególnych jednolitych części wód rozłożony jest na okres 6 lat. Oznacza to, że we wnioskowanym dwuletnim okresie nie były badane wszystkie jcwp objęte PMS. Z tego powodu informację bardziej miarodajną dają wyniki badań substancji z grupy PFAS przeprowadzonych w ciągu ostatnich 6 lat. Aktualna ocena stanu jcwp obejmuje badania wykonane w latach 2019-2024. Wyniki tej oceny są dostępne na stronie <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/568>. W tym okresie przebadano stężenie PFOS w wodzie w 18 jeziorach i 49 jcwp rzecznych. Przekroczenie dopuszczalnej normy stwierdzono w 4 jcwp rzecznych. Przekroczenia te stwierdzono na podstawie badań wykonanych w roku 2024 (Tabela 2).

Badaniem stężenia PFOS w tkankach ryb w latach 2019-2024 objęto cztery jcwp wód przybrzeżnych, 6 jcwp wód przejściowych, 588 jezior oraz 1314 jcwp rzecznych. Przekroczenia dopuszczalnej normy wskazujące na stan chemiczny poniżej dobrego stwierdzono w 17 jeziorach (Tabela 5) i 61 jcwp rzecznych (Tabela 6).

Tabela 5. Jeziora, w których w latach 2019-2024 stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej normy dla stężenia PFOS w tkankach ryb

Lp.	Kod jcwp	Nazwa Jeziora	Województwo
1	PLLW20588	Płowęż	kujawsko-pomorskie
2	PLLW10380	Buszno	lubuskie
3	PLLW10378	Głębokie	lubuskie
4	PLLW10034	Wojnowskie Wsch.	lubuskie
5	PLLW20353	Parszczenica	pomorskie
6	PLLW20727	Patulskie	pomorskie
7	PLLW20151	Hartowieckie	warmińsko-mazurskie
8	PLLW30449	Klebarskie	warmińsko-mazurskie
9	PLLW30066	Łażno	warmińsko-mazurskie
10	PLLW10090	Pątnowskie	wielkopolskie
11	PLLW10672	Sarcze	wielkopolskie
12	PLLW10276	Wielkie	wielkopolskie
13	PLLW20853	Dłusko	zachodniopomorskie
14	PLLW11044	Glinno	zachodniopomorskie
15	PLLW20794	Ostrowo	zachodniopomorskie
16	PLLW20865	Resko Przymorskie	zachodniopomorskie
17	PLLW10520	Wierzchowo	zachodniopomorskie

Tabela 6. Jcwp rzeczne, w których latach 2019-2024 stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej normy dla stężenia PFOS w tkankach ryb.

Lp.	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Województwo
1	PLRW600011134999	Bystrzyca od zb. Mietków do ujścia	dolnośląskie
2	PLRW60001013972	Kanał Dąbie (Strużnik)	dolnośląskie
3	PLRW600010143149	Kanał Godnowski	dolnośląskie
4	PLRW600009133689	Kasina	dolnośląskie
5	PLRW60000517431	Nysa Łużycka od Miedzianki do Pliessnitz	dolnośląskie
6	PLRW60000916692	Polanka	dolnośląskie
7	PLRW2000162756319	Skrwa od Dopytywu spod Przywitowa do Chroponianki	kujawsko-pomorskie
8	PLRW2000122399	Wiśła od Sanny do Wieprza	lubelskie
9	PLRW2000122319	Wiśła od Wiśłoki do Sanny	lubelskie
10	PLRW600019187895299	Jeziorna	lubuskie
11	PLRW600011174573	Nysa Łużycka od żareckiego Potoku do żółtej Wody	lubuskie
12	PLRW200006254349	Biestrykówka	łódzkie
13	PLRW200010272137	Bzura do Starówki	łódzkie
14	PLRW200010272369	Igła	łódzkie
15	PLRW600009182889	Końska	łódzkie

L.p.	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Województwo
16	PLRW200010254649	Moszczanka Właściwa	łódzkie
17	PLRW200010272439	Słudwia do Przysowej	łódzkie
18	PLRW200004214831	Biała od Mostyszy do Binczarówki z Mostyszą i Binczarówką	małopolskie
19	PLRW20000421415999	Dunajec od Białego Dunajca do zb. Czorsztyn	małopolskie
20	PLRW2000092139439	Gróbka do Wyrwy	małopolskie
21	PLRW200004214325	Kamienica do Homerki	małopolskie
22	PLRW2000102139949	Kanał Jadownicki	małopolskie
23	PLRW2000072138749	Krzyworzeka	małopolskie
24	PLRW2000042134839	Wieprzówka do Targaniczanki	małopolskie
25	PLRW20001125873	Jeziorka od Kraski do Rowu Jeziorki	mazowieckie
26	PLRW20001025954	Kanał Główny "A"	mazowieckie
27	PLRW200010268431	Mławka do Krupionki	mazowieckie
28	PLRW2000112569	Świder od Świdra Wschodniego do ujścia	mazowieckie
29	PLRW20001025929	Wilanówka	mazowieckie
30	PLRW60001012869	Pradelna	opolskie
31	PLRW600010125926	Przedpolna	opolskie
32	PLRW200007218499	Jasiołka od Panny do ujścia	podkarpackie
33	PLRW8000106249	Kołodziejanka	podlaskie
34	PLRW2000172647949	Rybnica	podlaskie
35	PLRW2000102996	Drybok	pomorskie
36	PLRW6000104628	Ślizień	pomorskie
37	PLRW60000911389	Bełk	śląskie
38	PLRW20000421149	Biała	śląskie
39	PLRW200003212889	Bobrek	śląskie
40	PLRW20000621269	Brynica od zb. Kozłowa Góra do ujścia	śląskie
41	PLRW200003212829	Centuria	śląskie
42	PLRW60001511549	Łęgoń	śląskie
43	PLRW6000091152689	Rozumicki Potok	śląskie
44	PLRW200006212529	Trzebyczka	śląskie
45	PLRW200006211151	Wisła od Dobki do Bładnicy wraz z Bładnicą	śląskie
46	PLRW2000042111353	Wisła od źródeł do Dobki wraz z Dobką	śląskie
47	PLRW6000231165739	Zb. Dzierżno Duże	śląskie
48	PLRW200023211179	Zb. Goczałkowice	śląskie
49	PLRW200023212639	Zb. Kozłowa Góra	śląskie
50	PLRW60002311687	Zb. Pławniowice	śląskie
51	PLRW20000621789	Czarna od zb. Chańcza do ujścia	świętokrzyskie
52	PLRW2000105684	Dopływ spod Dębowca	warmińsko-mazurskie
53	PLRW7000095844874	Dopływ z Marcinkowa	warmińsko-mazurskie

L.p.	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Województwo
54	PLRW700010584752	Dopływ z Worgielit	warmińsko-mazurskie
55	PLRW200015296532	Młynówka	warmińsko-mazurskie
56	PLRW200009554	Stradanka	warmińsko-mazurskie
57	PLRW6000091974327279	Bielica	zachodniopomorskie
58	PLRW60001144853	Radew od Chocieli do końca zb. Hajka	zachodniopomorskie
59	PLRW600009197432569	Sicina	zachodniopomorskie
60	PLRW6000104286	Wkra	zachodniopomorskie
61	PLRW60001044894	Żelazna	zachodniopomorskie

Zakres badań substancji z grupy PFAS w wodach zostanie znacznie rozszerzony od przyszłego cyklu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, obejmującego lata 2028-2033. Nastąpi to w związku z wdrożeniem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2000/60/WE ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, dyrektywę 2006/118/WE w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu oraz dyrektywę 2008/105/WE w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej. Projekt tej dyrektywy (2022/0344 (COD)) znajduje się na bardzo zaawansowanym etapie prac legislacyjnych i wejdzie w życie prawdopodobnie w marcu lub kwietniu 2026 roku. Zakres badań zostanie poszerzony zgodnie z ww. dyrektywą.

Ponadto Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach PMŚ prowadzi monitoring jakości gleby i ziemi, którego celem jest pozyskanie informacji o stanie gleb i ich ocena.

W ramach prowadzonego w 5-letnich odstępach czasu Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski oznaczanych jest kilkadziesiąt parametrów fizyko-chemicznych. Wśród badanych parametrów znajdują się metale ciężkie oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA). Sposób prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi określa rozporządzenie Ministra i Klimatu Środowiska zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi³.

Obecny program pomiarowy nie obejmuje badań substancji z grupy PFAS, natomiast w związku z wejściem w życie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/2360 z dnia 12 listopada 2025 r. w sprawie monitorowania i odporności gleby (prawo o monitorowaniu gleb), zakres badań gleb zostanie poszerzony o substancje zanieczyszczające glebę, które mogą stwarzać ryzyko dla zdrowia ludzi i dla środowiska, w tym pestycydy, ich metabolity, substancje per- i polifluoroalkilowe (PFAS) oraz inne nowo występujące zanieczyszczenia gleby.

Zgodnie z Dyrektywą objęte badaniami substancje zanieczyszczające glebę, wybrane zostaną na podstawie ich potencjału w zakresie powodowania znaczącego ryzyka dla zdrowia gleby i odporności gleby, dla zdrowia ludzi lub dla środowiska oraz na podstawie ich toksyczności i stopnia narażenia na nie w całej Unii Europejskiej.

Zadaniem każdego państwa członkowskiego będzie monitorowanie i ocena stanu zdrowia gleb na swoim terytorium. W tym celu zostanie wprowadzony ujednolicony system monitorowania i oceny zdrowia gleb, który zapewni porównywalność danych między

³ rozporządzenie Ministra i Klimatu Środowiska z dnia 31 października 2024 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1657) zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r. poz.1395)

państwami członkowskimi. Wpływie to pozytywnie na jakość i formę zbieranych danych, a także na poprawę dostępu społeczeństwa do danych dotyczących stanu i zdrowia gleb.

Obecnie nie jest możliwe określenie szczegółowych zasad i ram monitorowania i oceny zdrowia gleby, ponieważ transpozycja Dyrektywy do przepisów krajowych znajduje się na wczesnym etapie. Zasady te zostaną wypracowane przez Ministra Klimatu i Środowiska we współpracy między innymi z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska. Pierwszy cykl pomiarowy zgodnie z ustanowionymi nowymi ramami monitorowania ma zostać przeprowadzony do dnia 17 grudnia 2030 r., a ocena zdrowia gleby do dnia 17 grudnia 2031 roku.

Pytanie 2. *Jakie konkretne działania podjęło Ministerstwo w celu implementacji norm jakości wody pitnej w zakresie PFAS (limit 0,1 µg/l dla sumy PFAS) wynikających z unijnych dyrektyw? Czy polskie stacje uzdatniania wody są przygotowane technologicznie do usuwania tych zanieczyszczeń?*

[MI] Ministerstwo Infrastruktury jako resort wiodący, we współpracy z Ministerstwem Zdrowia procedowało ustawę z dnia 26 września 2025 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw. W ustawie tej zawarto upoważnienie dla Ministra Zdrowia, który w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, minimalne wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w tym wymagania chemiczne. Wejście w życie tego rozporządzenia implementowałoby do przepisów prawa krajowego wymagania załącznika I część B Parametry chemiczne dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 435 z 23.12.2020, str. 1), w tym również w zakresie PFAS. Jednakże Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odmówił podpisania tej ustawy, tym samym nie weszły w życie jej przepisy i podstawa prawna do wydania tego rozporządzenia przez Ministra Zdrowia.

Ministerstwo Infrastruktury nie posiada informacji dotyczących przygotowania technologicznego w polskich stacjach uzdatniania wody do usuwania PFAS. Mając na uwadze obowiązki wynikające z wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w Ministerstwie Infrastruktury został opracowany Program inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w którym oszacowano również potrzeby inwestycyjne w zakresie procesów technologicznych na stacji uzdatniania wody. Potrzeby te zgłaszały gminy, jak i przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne z obszaru całej Polski. Program ten został opublikowany na stronie Ministerstwa Infrastruktur pod linkiem:

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/przyjeto-program-inwestycyjny-w-zakresie-poprawy-jakosci-i-ograniczenia-strat-wody-przeznaczonej-do-spozycia-przez-ludzi>.

[MZ] Ministerstwo Zdrowia jest resortem współpracującym dla implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, gdyż zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁴, podległe Ministrowi Zdrowia organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej (powołane do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego) sprawują nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na zasadach określonych w przepisach o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą nadzór nad jakością

⁴ Dz. U. z 2024 r., poz. 757

wody przeznaczoną do spożycia przez ludzi⁵ w punkcie zgodności, tj. nad jakością finalnego produktu otrzymywanego przez konsumentów.

W zakresie związków PFAS, dyrektywa 2020/2184 nakłada wymóg prowadzenia ich monitoringu w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla parametrów: „PFAS Ogółem” i „Suma PFAS”, przy czym w przypadku parametru „PFAS Ogółem” wskazano, że: *„Ta wartość parametryczna ma zastosowanie dopiero po opracowaniu wytycznych technicznych dotyczących monitorowania tego parametru zgodnie z art. 13 ust. 7. Państwa członkowskie mogą wtedy zdecydować, czy będą stosowały jeden z parametrów – „PFAS Ogółem” lub „Suma PFAS” – czy obydwa.”*. „PFAS Ogółem” nie będzie oznaczany na skutek informacji zawartej w skierowanym przez Komisję Europejską do Państw Członkowskich zawiadomieniu pn. *„Wytyczne techniczne dotyczące metod analizy do celów monitorowania substancji per- i polifluoroalkilowych (PFAS) w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi”* z dnia 07.08.2024 r. W ww. zawiadomieniu wytypowano metodę badania dla parametru „Suma PFAS”, która uznana została za najbardziej odpowiednią do monitorowania wody do spożycia i która pozwala na spełnienie wymagań dyrektywy oraz rzetelność uzyskiwanych wyników dla związków PFAS. W przypadku oznaczania „PFAS Ogółem”, zgodnie z ww. zawiadomieniem KE, na chwilę obecną żadna metoda analityczna nie jest w pełni przydatna do oznaczenia tego parametru, pozwalająca na uzyskanie rzetelnego wyniku jakości wody dla parametru „PFAS Ogółem”. Według ww. wytycznych cyt. *„nie jest jeszcze możliwe zapewnienie zgodności z wymogami dotyczącymi skuteczności analitycznej określonymi w części B załącznika III do dyrektywy w odniesieniu do parametru „PFAS Ogółem”*.

Zgodnie z projektowanymi przepisami krajowymi mającymi na celu implementację dyrektywy 2020/2184, badania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi będą wykonywać zarówno zarządzający wodociągami oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W przypadku przekroczeń wartości parametrycznych związków PFAS w wodzie do spożycia, właściciele wodociągów będą musieli wprowadzać technologie uzdatniania wody lub zmieniać źródła zasilania wody celem zapewnienia odbiorcom wody o wartości parametrycznej ustalonej dla „Sumy PFAS”.

Odnosząc się do kwestii przygotowania technologicznego stacji uzdatniania wody do usuwania związków PFAS, Główny Inspektor Sanitarny nie jest organem właściwym do dokonywania oceny rozwiązań technologicznych stosowanych w przedsiębiorstwach wodociągowo-kanalizacyjnych. Takie kwestie pozostają w kompetencji podmiotów prowadzących zbiorowe zaopatrzenie w wodę. Rola organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej skupia się na ocenie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w punkcie zgodności, na podstawie wyników badań laboratoryjnych oraz podejmowaniu działań przewidzianych przepisami prawa w przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań, w tym wydawania zaleceń i decyzji administracyjnych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów.

Pytanie 3. Czy resort dysponuje mapą „punktów zapalnych” (hotspots), czyli terenów o podwyższonym ryzyku występowania PFAS (np. rejony dawnych zakładów chemicznych, bazy lotnicze, miejsca składowania odpadów niebezpiecznych)?

[MKiŚ] Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie dysponuje mapą tzw. „punktów zapalnych” (hotspots) obejmującą obszary podwyższonego ryzyka występowania substancji z grupy PFAS. Na dziś nie ma obowiązku badania substancji per- i polifluoroalkilowych (PFAS)

⁵ art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 416); art. 12 ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2024 r. poz. 757)

w glebie. Dostępne informacje dotyczące występowania PFAS w Polsce mają charakter fragmentaryczny i pochodzą przede wszystkim z badań naukowych oraz w ograniczonym zakresie z państwowego monitoringu środowiska, koncentrującego się głównie na wodach powierzchniowych. Dane te potwierdzają obecność wybranych związków PFAS w środowisku wodnym, jednak nie pozwalają na pełną ocenę skali i rozmieszczenia tych substancji w innych komponentach środowiska, w szczególności w glebach.

Podstawę do opracowania kompleksowych ocen przestrzennych oraz identyfikacji potencjalnych obszarów podwyższonego ryzyka występowania PFAS, w tym w odniesieniu do powierzchni ziemi i środowiska glebowego, stanowią przede wszystkim ramy prawne i strategiczne Unii Europejskiej oraz zobowiązania międzynarodowe w zakresie ochrony środowiska i zarządzania substancjami chemicznymi. Dodatkową podstawę stanowią przepisy dotyczące zarządzania chemikaliami i zanieczyszczeniami trwałymi, w tym rozporządzenie REACH oraz Konwencja Sztokholmska, które zobowiązują do identyfikacji źródeł emisji, miejsc historycznego zanieczyszczenia oraz ograniczania wtórnego oddziaływania substancji trwałych na środowisko, w tym gleby.

W dniu 16 grudnia 2025 r. weszła w życie dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/2360 z dnia 12 listopada 2025 r. w sprawie monitorowania i odporności gleby (prawo o monitorowaniu gleby)⁶, tzw. dyrektywa SML. Zgodnie z art. 26 Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania tej dyrektywy do dnia 17 grudnia 2028 r. Dyrektywa SML wskazuje, że konieczne jest zbieranie danych na temat obecności substancji zanieczyszczających glebę, które mogą stwarzać ryzyko dla zdrowia ludzi i dla środowiska, w tym między innymi PFAS oraz innych nowo występujących zanieczyszczeń gleby. Zgodnie z art. 7 ust. 4 dyrektywy SML państwa członkowskie są zobowiązane do określenia wykazu substancji zanieczyszczających na potrzeby monitoringu gleb. Wykaz obejmie m.in. niektóre, wybrane substancje PFAS. W dyrektywie SML wskazano również, że substancje PFAS wybiera się na podstawie ich potencjału w zakresie powodowania znaczącego ryzyka dla zdrowia gleby i odporności gleby, dla zdrowia ludzi lub dla środowiska oraz na podstawie ich toksyczności i stopnia narażenia na nie w całej Unii.

Jednocześnie, w zakresie wynikającym z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁷ resort klimatu i środowiska posiada wiedzę na temat lokalizacji składowisk odpadów, w tym składowisk odpadów niebezpiecznych oraz obiektów wyposażonych w wydzielone kwatery do składowania odpadów niebezpiecznych.

Legalnie funkcjonujące składowiska odpadów – w tym składowiska odpadów niebezpiecznych – podlegają rozbudowanemu reżimowi prawnemu, obejmującemu zarówno etap planowania inwestycji, jak i jej budowę oraz eksploatację. Procedura ta została szczegółowo uregulowana w ustawie o odpadach oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie składowisk odpadów⁸, a także w przepisach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Każde przedsięwzięcie polegające na budowie składowiska odpadów niebezpiecznych wymaga przeprowadzenia obowiązkowej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko⁹. W ramach tej procedury analizowane są m.in. warunki hydrologiczne i geologiczne terenu planowanej inwestycji oraz potencjalne ryzyka środowiskowe.

⁶ Dz. Urz. UE L 2025/2360 z 26 listopada 2025 r.

⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 1587.

⁸ Dz.U. z 2022 r. poz. 1902.

⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1112.

Dodatkowo, inwestycje tego typu mogą być realizowane jedynie w zgodzie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku ich braku – po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy. Brak zgodności z przepisami prawa miejscowego lub niespełnienie wymogów wynikających z przepisów ochrony środowiska skutkuje odmową wydania odpowiednich decyzji administracyjnych. Po zakończeniu procesu inwestycyjnego, prowadzenie składowiska odpadów niebezpiecznych wymaga uzyskania zezwolenia w formie pozwolenia zintegrowanego.

W efekcie, legalnie funkcjonujące składowiska odpadów niebezpiecznych są obiektami zaprojektowanymi, zlokalizowanymi i eksploatowanymi w sposób ograniczający ryzyko oddziaływania substancji niebezpiecznych, w tym ewentualnego przemieszczania się substancji zawartych w odpadach. Obiekty te podlegają stałemu nadzorowi właściwych organów w ramach obowiązujących decyzji administracyjnych i przepisów prawa ochrony środowiska. Z powyższych względów trudno przypisać funkcjonującym zgodnie z prawem składowiskom odpadów miana obszarów podwyższonego ryzyka w rozumieniu map „hotspotów”.

Pytanie 4. *Czy planowane jest wprowadzenie krajowych norm stężenia PFAS w osadach ściekowych wykorzystywanych w rolnictwie, aby zapobiec przenikaniu „wiecznych chemikaliów” do łańcucha pokarmowego?*

[MKiŚ] Zgodnie z dyrektywą 2024/3019 z dnia 27 listopada 2024 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych Komisja Europejska do 2 stycznia 2027 r. przyjmie akty wykonawcze w celu ustanowienia metodyki pomiaru parametrów „PFAS ogółem” i „suma PFAS” w ściekach komunalnych. Dyrektywa ta znajduje się we właściwości Ministerstwa Infrastruktury.

Ponadto dyrektywa 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie wskazuje m. in. parametry jakościowe osadów ściekowych. Wśród wymaganych parametrów nie wymieniono PFAS.

Przepisy krajowe regulują parametry jakościowe komunalnych osadów ściekowych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie stosowania komunalnych osadów ściekowych¹⁰. Wśród wymaganych parametrów nie wymieniono PFAS. W związku z brakiem na poziomie UE dopuszczalnych poziomów PFAS w komunalnych osadach ściekowych oraz metodyk referencyjnych badania tych substancji, obecnie nie są planowane zmiany przepisów w tym zakresie.

Pytanie 5. *Czy Ministerstwo planuje uruchomienie programu wsparcia finansowego dla samorządów na modernizację infrastruktury wodociągowej pod kątem eliminacji substancji PFAS?*

[MI] Ministerstwo Infrastruktury nie realizuje programów dofinansowania w tym zakresie, jak również nie jest dysponentem środków, które mogłyby zostać przeznaczone na inwestycje w tym obszarze. Syntetyczna informacja na temat możliwości wsparcia inwestycji w obszarze zaopatrzenia ludności w wodę znajduje się na stronie internetowej resortu infrastruktury pod linkiem:

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/finansowanie-zaopatrzenia-w-wode>, natomiast szczegółowych informacji udzielają jednostki zarządzające instrumentami finansowymi.

¹⁰ Dz.U. z 2023 r. poz. 23

Pytanie 6. *Jakie jest stanowisko Polski w sprawie propozycji całkowitego zakazu stosowania PFAS w Unii Europejskiej w ramach rozporządzenia REACH?*

[MRIT] Substancje per- i polifluoroalkilowe (PFAS) to duża klasa tysięcy syntetycznych substancji chemicznych, które są powszechnie stosowane w społeczeństwie. Jednak coraz częściej wykrywa się je jako zanieczyszczenia środowiska, a niektóre z nich wiążą się z negatywnym wpływem na zdrowie ludzi. Wszystkie zawierają wiązania węgiel-fluor, które należą do najsilniejszych wiązań chemicznych w chemii organicznej. Oznacza to, że są odporne na degradację zarówno podczas użytkowania, jak i w środowisku. Większość PFAS jest również łatwo transportowana w środowisku, pokonując duże odległości od źródła ich uwolnienia. Często obserwuje się zanieczyszczenie wód gruntowych, powierzchniowych i gleby przez PFAS. Oczyszczanie zanieczyszczonych miejsc jest trudne technicznie i kosztowne. Jeśli emisje będą się powtarzać, będą one nadal kumulować się w środowisku, wodzie pitnej i żywności.

Mając jednakże świadomość wpływu projektowanej restrykcji na dalszy rozwój produkcji w wielu sektorach przemysłowych zarówno w Polsce, jak i UE, a tym samym bezpośredniego jej wpływu na konkurencyjność polskiej i unijnej gospodarki, Ministerstwo Rozwoju i Technologii podjęło dyskusję z partnerami przemysłowymi, zarówno krajowymi, jak zagranicznymi stowarzyszeniami branżowymi, w kontekście negatywnych konsekwencji zastosowania grupowego podejścia w zakresie PFAS, stosowanych do produkcji wielu produktów konsumenckich i przemysłowych. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat w MRiT odbyło się kilkanaście spotkań z partnerami przemysłowymi w przedmiotowym zakresie.

Wstępnie oceniono wpływ ww. propozycji ograniczenia na kluczowe segmenty gospodarki UE: lotnictwo, obrona, motoryzacja, produkcja materiałów mających kontakt z żywnością, czynników chłodniczych HFC/HFO i dedykowanych im pomp ciepła, produkcja tekstyliów i odzieży, materiałów budowlanych oraz wyrobów gospodarstwa domowego, elektronika czy przetwórstwo żywności. Sytuację komplikuje fakt, iż propozycja ograniczenia została opracowana przy zastosowaniu podejścia grupowego do PFAS. Może to również skutkować wyłączeniem z rynku szeregu kluczowych w łańcuchach dostaw substancji o niepotwierdzonych właściwościach toksycznych, dla których dodatkowo brakuje rozwiązań alternatywnych.

Komisja Europejska rozważa wprowadzenie zakazu stosowania PFAS w zastosowaniach konsumenckich, takich jak kosmetyki, materiały mające kontakt z żywnością i odzież wierzchnia. W przypadku braku realnych alternatyw, dalsze stosowanie PFAS może być dozwolone w zastosowaniach przemysłowych w sektorach krytycznych, takich jak opieka zdrowotna, obronność czy półprzewodniki. Odstępstwa będą podlegać surowym warunkom, w tym redukcji emisji na wszystkich etapach cyklu życia w celu zminimalizowania uwalniania zanieczyszczeń do środowiska oraz będą ograniczone czasowo do czasu znalezienia odpowiednich substytutów. Komisja Europejska deklaruje, że będzie wspierać wysiłki przemysłu na rzecz łagodzenia skutków, remediacji i odchodzenia od PFAS. Jest to element kompleksowej strategii, łączącej regulacje z innymi środkami, takimi jak ukierunkowane inwestycje w badania i rozwój, wsparcie innowacji oraz wzmocniona koordynacja między instytucjami UE, państwami członkowskimi i sieciami ekspertów.

W roku 2023 na forum UE odbyły się konsultacje publiczne. W kolejnym kroku komitety naukowe Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA) ds. oceny ryzyka (RAC) i ds. analiz społeczno-ekonomicznych (SEAC) poddały analizie wyniki konsultacji do oceny zaproponowanego ograniczenia i sformułowania opinii na jego temat.

Jednocześnie pięć organów krajowych (DE, NL, DK, SE, NO), które przygotowały wniosek o ograniczenie stosowania szerokiej grupy substancji PFAS w ramach rozporządzenia REACH, zaktualizowało swoje wstępne sprawozdanie, aby uwzględnić uwagi z konsultacji. Zaktualizowane sprawozdanie zostanie ocenione przez Komitety i posłuży za podstawę ich opinii. Na podstawie informacji uzyskanych od Komisji Europejskiej, projekt rozporządzenia zmieniającego załącznik XVII REACH, implementujący restrykcję w odniesieniu do PFAS, zostanie umieszczony w dossier Komitetu ds. REACH, ale nie wcześniej niż w pierwszym kwartale roku 2027.

Dodatkowo w ramach działań Komisji Europejskiej ograniczających stosowanie PFAS w produktach i zastosowaniach przemysłowych i konsumenckich, na forum Komitetu ds. REACH ukończono prace nad propozycją ograniczenia PFAS w pianach gaśniczych. W dniu 2 października 2025 r. Komisja Europejska przyjęła Rozporządzenie Komisji (UE) 2025/1988 zmieniające załącznik XVII do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do substancji perfluoroalkilowych i polifluoroalkilowych w pianach gaśniczych. Ww. akt wykonawczy REACH ogranicza stosowanie PFAS w pianach gaśniczych, wprowadzając ogólny zakaz sprzedaży od października 2030 r., limit stężenia 1 miligram na litr oraz okresy przejściowe do 10 lat dla określonych zastosowań (w tym takich jak zakłady przemysłowe objęte dyrektywą Seveso III, aby umożliwić wprowadzenie bezpieczniejszych, bezfluorowych alternatyw). Restrykcja ta ma na celu ograniczenie emisji PFAS. Dotyczy ono całej grupy PFAS i stanowi krok w kierunku realizacji celu UE, jakim jest minimalizacja tych substancji chemicznych.

[MZ] Europejska Agencja Chemikaliów (ECHA) opublikowała¹¹ w dniu 20 sierpnia 2025 r. zaktualizowaną propozycję ograniczenia PFAS, przygotowaną w ramach dokumentacji załącznika XV do rozporządzenia REACH. Propozycja ta obejmuje zarówno wariant zakazu, jak i warianty dopuszczające dalsze stosowanie PFAS w ściśle określonych i kontrolowanych zastosowaniach. Obecnie dokumentacja ta podlega analizie w ramach procedur naukowych i eksperckich prowadzonych na poziomie UE.

W Polsce organem właściwym odpowiedzialnym za wykonywanie zadań przydzielonych państwom członkowskim na mocy rozporządzenia REACH oraz odpowiedzialnym za współpracę z Komisją Europejską (KE) i Europejską Agencją Chemikaliów (ECHA) w zakresie wdrażania rozporządzenia REACH jest Prezes Biura do spraw Substancji Chemicznych (BdsSCH). Pracownicy BdsSCH biorą udział w pracach Komitetu do spraw REACH pełniąc rolę ekspertów wspomagających pracę przedstawiciela Ministerstwa Rozwoju i Technologii oraz biorą udział w pracach urzędów właściwych do spraw rozporządzeń REACH i CLP5 (CARACAL), które służą wypracowaniu jednolitego stanowiska na szczeblu UE, zacieśnieniu współpracy państw członkowskich w zakresie wykonania przepisów ww. rozporządzeń na poziomie krajowym i planowaniu działań lub kontynuacji prac nad przyjęciem nowych ograniczeń lub zezwoleń dla substancji chemicznych. Zatem dokładnymi informacjami w zakresie stanu prac nad ograniczeniem PFAS powinno dysponować Biuro do spraw Substancji Chemicznych.

Główny Inspektor Sanitarny uczestniczy w pracach forum ECHA. Forum ECHA (Forum Wymiany Informacji o Egzekwowaniu Przepisów) to grupa ekspercka działająca przy Europejskiej Agencji Chemikaliów, skupiająca przedstawicieli krajowych organów nadzorczych odpowiedzialnych za kontrolę stosowania unijnych przepisów chemicznych, w szczególności REACH i CLP. Forum przedstawiło w dniu 17 grudnia 2025 r. dodatkową opinię dotyczącą wykonalności i egzekwowalności przedmiotowego ograniczenia PFAS.

¹¹ <https://www.gov.pl/web/chemikalia/opublikowano-zaktualizowana-propozycjaograniczeniasostowania-substancji-per--i-polifluoroalkilowych-pfas>

W opinii tej wskazano, że choć wprowadzenie ograniczenia jest możliwe, jego skuteczne egzekwowanie może być trudne w praktyce, w szczególności ze względu na złożoność przepisów oraz kwestie związane z identyfikacją substancji objętych ograniczeniem i stosowaniem licznych derogacji. Z uwagi na trwający charakter procedury oraz brak ostatecznego projektu aktu prawnego Komisji Europejskiej Polska w ramach prac Forum nie zgłosiła uwag w kwestii opinii na temat ograniczenia PFAS. Dalsze działania będą uzależnione od wyników prac prowadzonych na poziomie Unii Europejskiej.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM